

ECSED200 Εισαγωγή στην Ειδική Εκπαίδευση

Τίτλος μαθήματος:	Εισαγωγή στην Ειδική Εκπαίδευση
Κωδικός:	ECSED200
Κατηγορία:	Υποχρεωτικό
Επίπεδο:	Βασικό
Έτος σπουδών:	2 ^ο
Εξάμηνο:	Χειμερινό ή Εαρινό
ECTS:	5
Όνομα διδάσκουσας:	Δρ. Χρύσα Νίτσιου & Δρ. Όλγα Λύρα
Σκοπός και στόχοι μαθήματος	<p>Στόχος του μαθήματος είναι να προσφέρει μία εισαγωγή σε ένα ευρύ πεδίο θεμάτων που άπτονται της Ειδικής και Ενιαίας Εκπαίδευσης τόσο σε θεωρητικό πλαίσιο όσο και στην εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική πράξη. Με εκκίνηση την εξοικείωση με βασική ορολογία του επιστημονικού πεδίου της Ειδικής και Ενιαίας Εκπαίδευσης, οι φοιτητές γνωρίζουν τις διαφορετικές εκπαιδευτικές φιλοσοφίες γύρω από την εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία, σε συνδυασμό με τις κοινωνικο-ιστορικές εξελίξεις αναφορικά με την κατανόηση και αντιμετώπιση της αναπηρίας, και τη γνώση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει το θεσμό της ένταξης στην Κύπρο. Πέραν αυτών, το μάθημα εστιάζεται: στην πρώιμη παρέμβαση, στην εκπαιδευτική διαχείριση αναπτυξιακών δυσκολιών στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου, σε διδακτικές μεθόδους και πρακτικές στο πλαίσιο του ενιαίου νηπιαγωγείου και σε θέματα συνεργασίας μεταξύ ειδικών που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική υποστήριξη μαθητών προσχολικής ηλικίας με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες.</p>
Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:	<p>Με το πέρας του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να ορίζουν και να περιγράφουν βασικές έννοιες του μαθήματος, όπως: αναπηρία, ειδικές ανάγκες, διαχωρισμός, ένταξη, ενιαία εκπαίδευση ('Σχολείο για Όλους'). • Να επιχειρηματολογούν αναφορικά με το δικαίωμα όλων των παιδιών για ποιοτική εκπαίδευση στο γενικό νηπιαγωγείο, στη βάση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (United Nations, 2006). • Να αναλύουν έννοιες που αφορούν το θεωρητικό, θεσμικό και πρακτικό πλαίσιο της εκπαίδευσης των παιδιών προσχολικής ηλικίας με ειδικές ανάγκες στην Κύπρο και στο εξωτερικό και την ιστορική εξέλιξή τους. • Να γνωρίζουν το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ένταξη στην Κύπρο (Ν. 113(I)/1999) και να είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις πρόνοιες της νομοθεσίας. • Να αξιολογούν το ρόλο και τη σημασία της εφαρμογής της ενιαίας εκπαίδευσης στην Κύπρο. • Να περιγράφουν μορφές συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών, καθώς και άλλων κατηγοριών ειδικών (λογοθεραπευτών, εργοθεραπευτών κ.ά.) που εμπλέκονται στην εκπαίδευση παιδιών προσχολικής ηλικίας με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες. • Να αποκτήσουν θεωρητική γνώση και διδακτικές δεξιότητες που αφορούν στην εφαρμογή προγραμμάτων ενιαίας εκπαίδευσης και στη διαχείριση της αναπηρίας στην τάξη. • Να γνωρίζουν τον ορισμό, τα αίτια, τα χαρακτηριστικά και τους τρόπους αντιμετώπισης ορισμένων αναπτυξιακών και μαθησιακών δυσκολιών (πρώιμος εντοπισμός).

	<ul style="list-style-type: none"> • Να εφαρμόζουν έννοιες, δεξιότητες και στρατηγικές από το περιεχόμενο του μαθήματος για την ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων για την αντιμετώπιση των παιδιών με ειδικές ανάγκες που φοιτούν στο γενικό νηπιαγωγείο (πρώιμη παρέμβαση). 		
Μέθοδοι Διδασκαλίας:	<ul style="list-style-type: none"> • Διάλεξη από τη διδάσκουσα (χρήση Power Point). • Συζήτηση σε ομάδες και στην ολομέλεια της τάξης. • Μελέτη και συζήτηση άρθρου στη τάξη. • Μελέτη και συζήτηση περιπτώσεων. 		
Προ-απαιτούμενα:	Κανένα	Συν-απαιτούμενα:	Κανένα
Περιεχόμενο μαθήματος:	<p>Ενότητα 1: Εισαγωγή στην Ειδική Εκπαίδευση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποσαφήνιση βασικών όρων, όπως: αναπηρία, ειδικές ανάγκες, διαχωρισμός, ένταξη, ενιαία εκπαίδευση ('Σχολείο για Όλους'). <p>Ενότητα 2: Ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της Ειδικής Εκπαίδευσης διεθνώς</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναφορά σε ιστορικές φάσεις και εξελίξεις-ορόσημα που περιγράφουν την αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία στο πέρασμα των αιώνων σε παγκόσμιο επίπεδο. • Σύνδεση των ιστορικών φάσεων με τις εκπαιδευτικές πρακτικές του κοινωνικού αποκλεισμού, του διαχωρισμού και της ένταξης. • Μελέτη της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (United Nations, 2006). <p>Ενότητα 3: Ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της Ειδικής Εκπαίδευσης στην Κύπρο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατανόηση της εξέλιξης του πεδίου της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης σε συνδυασμό με το ιστορικό πλαίσιο και τις κοινωνικο-πολιτικές εξελίξεις στην Κύπρο. • Μελέτη του σύγχρονου νομοθετικού πλαισίου ένταξης στην Κυπριακή Δημοκρατία – Ο Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος 113(I)/ 1999: <ul style="list-style-type: none"> ○ Διαδικασίες εντοπισμού, διάγνωσης και αξιολόγησης ○ Πλαίσια φοίτησης ○ Κατάρτιση ατομικού προγράμματος εκπαίδευσης <p>Ενότητα 4: Η ενιαία εκπαίδευση σήμερα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή θεωρητικού υπόβαθρου, αρχών, προϋποθέσεων και ποιοτικών χαρακτηριστικών. • Επιχειρηματολογία για τη σημασία της συνεκπαίδευσης μαθητών με και χωρίς ειδικές ανάγκες στο ενιαίο νηπιαγωγείο/ σχολείο. • Γνώση των παραγόντων που συμβάλλουν στην επιτυχία εφαρμογής του ενιαίου νηπιαγωγείου/ σχολείου. 		

	<p><i>Ενότητα 5: Διδακτικές μέθοδοι και στρατηγικές σε τάξεις συνεκπαίδευσης</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή διδακτικών στρατηγικών αποτελεσματικής διδασκαλίας για μαθητές με ειδικές ανάγκες σε τάξεις συνεκπαίδευσης ή σε ειδικά σχολεία (βάση του πλαισίου εκπαίδευσης του μαθητή). • Περιγραφή, ανάλυση και εφαρμογή διδακτικών πρακτικών, όπως η διαφοροποίηση διδακτικών στόχων, μαθησιακών δραστηριοτήτων και τρόπων εκπαιδευτικής αξιολόγησης. • Περιγραφή και εφαρμογή περιβαλλοντικών τροποποιήσεων στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου. <p>• <i>Ενότητα 6: Συνεργασία στο πλαίσιο του ενιαίου νηπιαγωγείου</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζήτηση αναφορικά με τα χαρακτηριστικά, τις προϋποθέσεις και τα εμπόδια της συνεργατικής διδασκαλίας μεταξύ εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο του γενικού νηπιαγωγείου. • Περιγραφή διδακτικών μοντέλων συνεργατικής διδασκαλίας • Περιγραφή της σημασίας και των μορφών συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών, καθώς και άλλων κατηγοριών ειδικών (λογοθεραπευτών, εργοθεραπευτών κ.ά.) που εμπλέκονται στην εκπαίδευση και υποστήριξη παιδιών προσχολικής ηλικίας με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες. <p><i>Ενότητα 7: Πρώιμη παρέμβαση</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ορισμός, βασικές αρχές, στόχοι και οφέλη πρώιμης παρέμβασης. • Η σημασία του πρώιμου εντοπισμού αναπτυξιακών δυσκολιών στην προσχολική ηλικία. • Οικογένεια και πρώιμη υποστηρικτική παρέμβαση. • Πρώιμη παρέμβαση στο επίπεδο του νηπιαγωγείου. <p><i>Ενότητα 8: Αναπτυξιακές δυσκολίες</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη του ορισμού, των συμπεριφορικών και μαθησιακών χαρακτηριστικών που συνδέονται με τις ακόλουθες αναπτυξιακές δυσκολίες: <ul style="list-style-type: none"> ○ Νοητική αναπηρία ○ Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) • Διδακτική διαχείριση και εκπαιδευτική υποστήριξη παιδιών προσχολικής ηλικίας με χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων αναπτυξιακών και μαθησιακών δυσκολιών.
<p>Βιβλιογραφία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Heward, W. (2011). <i>Παιδιά με ειδικές ανάγκες, μια εισαγωγή στην ειδική εκπαίδευση</i> (Επιμ. Α. Δαβάζογλου & Κ. Μ. Κόκκινος, μτφρ. Χ. Λυμπεροπούλου). Αθήνα: Τόπος (Πρωτότυπη έκδοση, 2009). • Κορνηλάκη, Αικ., Κυπριωτάκη, Μ., & Μανωλίτσης, Γ. (2010). <i>Πρώιμη Παρέμβαση: Διεπιστημονική Θεώρηση</i>. Αθήνα: Πεδίο. • Σούλης, Σ.Γ. (2008). <i>Ένα Σχολείο για Όλους, από την έρευνα στην πράξη. Παιδαγωγική της Ένταξης</i>. Τόμος Β΄. Αθήνα: Gutenberg. • Παντελιάδου, Σ. (2011). <i>Μαθησιακές δυσκολίες και εκπαιδευτική πράξη: Τι και γιατί</i>. Αθήνα: Πεδίο.

Συμπληρωμα-
τική
βιβλιογραφία:

I. Ελληνόγλωσση:

- European Agency for Development (2005). Πρώιμη παιδική παρέμβαση. Ανάλυση των καταστάσεων στην Ευρώπη: βασικές απόψεις και συστάσεις. Ανάσυρση 12 Σεπτεμβρίου 2009, από <http://www.european-agency.org/>.
- Κυπριωτάκη, Μ., & Φραγγογιάννη, Μ. Ε. (2010). Η οικογένεια στο πλαίσιο της Πρώιμης Υποστηρικτικής Παρέμβασης. Στων Αικ. Κορηλάκη, Μ. Κυπριωτάκη, & Γ. Μανωλίτσης (Επιμ. έκδ.). *Πρώιμη Παρέμβαση: Διεπιστημονική Θεώρηση* (σσ. 125-145). Αθήνα: Πεδίο.
- Κυπριωτάκη, Μ. (2009). Πρώιμη Υποστηρικτική Παρέμβαση: Για μια αισιόδοξη έκβαση σε κάθε μορφή ανεπάρκειας. *Επιστήμες Αγωγής*, 2(2), 21-32.
- Κυπριωτάκης, Α. (2001). *Μια παιδαγωγική, ένα σχολείο για όλα τα παιδιά. Σύγχρονες αντιλήψεις αγωγής και εκπαίδευσης των παιδιών με εμπόδια στη ζωή και στη μάθηση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Λιβανίου, Ε. (2005). *Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς στην κανονική τάξη*. Αθήνα: ΚΕΔΡΟΣ.
- Schlienger, I., Jantsch, H., & Hasemann, K. (2001). Η μέθοδος «κύκλος»: μια καινοτόμος προσέγγιση διεπιστημονικής συνεργασίας και πρώιμης παρέμβασης με τη συμμετοχή των γονέων. Στο Μ. Τζουριάδου (Επιμ.), *Πρώιμη παρέμβαση, σύγχρονες τάσεις και προοπτικές* (σσ. 233-243). Θεσσαλονίκη: Προμηθεύς.
- Τσερμίδου, Λ. (2019). *Αντιλήψεις και πρακτικές τελειόφοιτων νηπιαγωγών για την αναπηρία και την ενταξιακή εκπαίδευση: μια συνδυαστική ερευνητική προσέγγιση* (Doctoral dissertation, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ). Σχολή Επιστημών Αγωγής. Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία).

II. Ξενόγλωσση:

- Angelides*, P., Charalambous, C., & Vrasidas, C. (2004). Reflections on policy and practice of inclusive education in pre-primary schools in Cyprus. *European Journal of Special Needs Education*, 19(2), 211-223.
- Hong, S., Eum, J., Long, Y., Wu, C., & Welch, G. (2020). Typically Developing Preschoolers' Behavior Toward Peers With Disabilities in Inclusive Classroom Contexts. *Journal of Early Intervention*, 42(1), 49-68.
- Steed, E. A., Phan, N., Leech, N. & Charlifue-Smith, R. (2021). Remote Delivery of Services for Young Children With Disabilities During the Early Stages of the COVID-19 Pandemic in the United States. *Journal of Early Intervention*.
<https://doi.org/10.1177/10538151211037673>
- Mackenzie, M., Cologon, K., & Fenech, M. (2016). 'Embracing everybody': Approaching the inclusive early childhood education of a child labelled with autism from a social relational understanding of disability. *Australasian Journal of Early Childhood*, 41(2), 4-12.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tafa, E., & Manolitsis, G. (2003). Attitudes of Greek parents of typically developing kindergarten children towards inclusive education. <i>European journal of special needs education</i>, 18(2), 155-171. • United Nations General Assembly (2006). <i>Convention on the Rights of Persons with Disabilities</i>. New York: United Nations. 						
Προγραμματισμένες δραστηριότητες και μεθοδολογία:	<p>Διάλεξη από τη διδάσκουσα και συζήτηση σε ομάδες και στην ολομέλεια της τάξης (ατομική και συνεργατική μάθηση, εξατομικευμένη διδασκαλία, ιδεοθύελλα). Κατά τη διάρκεια του μαθήματος θα γίνεται μελέτη κειμένων, άρθρων και άλλου υλικού.</p> <p>Χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Moodle ως υποστηρικτικού διδακτικού μέσου στο μάθημα.</p>						
Τρόποι και κριτήρια αξιολόγησης:	<table> <tr> <td>Ατομική Εργασία</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Ενδιάμεση Εξέταση</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Τελική Εξέταση</td> <td>60%</td> </tr> </table>	Ατομική Εργασία	10%	Ενδιάμεση Εξέταση	30%	Τελική Εξέταση	60%
Ατομική Εργασία	10%						
Ενδιάμεση Εξέταση	30%						
Τελική Εξέταση	60%						
Γλώσσα διδασκαλίας:	Ελληνική						